

Tanulmányok

A turizmus hatásainak vizsgálata a Balaton régióban

A főváros után a Balaton hazánk második legnépszerűbb desztinációja. A turizmus fejlődésének és népszerűségének köszönhetően ugyanakkor az ágazat környezetre gyakorolt pozitív és negatív hatása egyaránt erőteljesen jelentkezik a régióban. Jelen kutatás célja feltérképezni, hogy a helyi lakosság és a térségben második otthonnal rendelkezők véleménye szerint az egyes tényezők milyen mértékben jelentkeztek a turizmus hatására a vizsgált településeken. A válaszadók szerint a turizmus jelentős mértékben hozzájárul a település elismertségének növekedéséhez és az életminőség javulásához, ugyanakkor erős szezonális jellemzi a térséget. A vélemények alapján a turizmus olyan potenciális negatív társadalmi hatások, mint a prostitúció, kábítószer, illetve a szervezett bűnözés egyáltalán nem érzékelteti hatását. A helyi lakosok kiemelték a parkolási problémákat, míg a nyaralótulajdonosok úgy vélik, a turizmus miatti beköltözés/letelepedés is jellemző.

Bevezetés

Hazánk gazdaságában húzóágazatnak számít a turizmus. 2018-ban a magyar lakosság 347 milliárd forintot költött a belföldi többnapos utazásaira, míg a hazánkba több napra érkező külföldiek megközelítőleg 1500 milliárd forintot fordítottak turisztikai célra.¹ Mindemellett közel 428 ezer fő dolgozott a turisztikai ágazatokban 2018-ban, vagyis országos szinten közvetlenül a turizmus generálta a munkahelyek 10%-át.² A főváros után a Balaton hazánk második legnépszerűbb desztinációja, melyet évente több millió belföldi és külföldi turista keres fel,³ ugyanakkor a térség turizmusát erős szezonálitás jellemzi (SULYOK – KISS 2006, SULYOK – MESTER 2014).

Ahogy a mondás tartja, csak a változás állandó – ez hatványozottan igaz a turisztikai fogyasztási szokások változására. Az egy vagy több hetes nyaralások helyét (főleg belföldön) a hosszú hétvégés pihenések vették át, jellemzően az időhiánynak köszönhetően. Viszont a rövid idő alatt is olyan élményeket keresnek a turisták, amikről meséli fognak az unokáknak. Egyre többen olyan

élményeket keresnek, melyekkel személyiségüket tudják gazdagítani, szívesen kerülnek kapcsolatba a helyiekkel, és szívesen tanulnak meg tőlük új tevékenységeket. Az utazási döntés meghozatalakor egyre gyakrabban szempont, hogy kerüljék a zsúfoltságot, és vagy kevésbé frekvenciált célterületeket választanak, vagy főszezonon kívüli időszakra tervezik az utazást⁴. Elmondható tehát, hogy a turisták maguk is érzékelik a tevékenységük által indukált hatásokat, és sok esetben igyekeznek elkerülni azokat a célterületeket, desztinációkat, ahol a negatív hatások erőteljesen jelentkeznek.

Az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap által társfinanszírozott EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosítójú „Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek” című projekt keretében zajló átfogó kutatás során többek között arra keressük a választ, hogy a Balaton térségében a turizmus hatásai milyen mértékben érzékelhetőek a helyi lakosság (ott élő, dolgozó vagy tanuló) és a nyaralótulajdonosok körében. A jelen tanulmány a turizmus által indukált pozitív

és negatív hatásokra fókuszál, egy 2019-es a Balaton mint életér életminőségi aspektusait vizsgáló kérdőíves felmérés válaszaí alapján.

A turizmus hatásai

A turizmusra egészen az 1950-es évekig elsősorban mint jelentős bevételt és munkahelyeket teremtő gazdasági tevékenységként tekintettek, figyelmen kívül hagyva annak egyéb pozitív és negatív hatásait. A második világháború utáni időszakban felgyorsult a turizmus fejlődése, egy második tömegturizmus kialakulása volt megfigyelhető. Tömegturizmusról először a vasúti közlekedés elterjedésének köszönhetően a XIX. század második felébe beszélhetünk (FLETCHER ET AL (2017).

A tömegturizmus számos gazdasági előnyt hozott az érintett térségeknek: sorra épültek a szállodák, folyamatosak lettek a turisztikai beruházások, amelyek további munkalehetőségeket biztosítottak, valamint közvetlen és közvetett bevételi forrásokat jelentettek a turisztikai szolgáltatóknak és a szállítóioknak. Mindezzel párhuzamosan a turisták számának növekedésével jelentősen megnövekedett a környezeti terhelés a népszerű területeken, valamint a helyi lakosság is egyre jobban érzékelte a turistaáradat által indukált változásokat. A turisztikai szakirodalom már az 1970-es évektől fogva foglalkozik a turizmusnak a fogadóterületre gyakorolt hatásaival, hármast bontásban vizsgálva a pozitív és negatív hatásokat: a gazdasági, a környezeti, valamint a társadalmi-kulturális hatásokra koncentrálván (MATHIESON – WALL 1982, PUCZKÓ – RÁTZ 2005).

Fontos említeni, hogy a turizmus mindhárom területen pozitív és negatív hatásokkal egyaránt jár, de a pozitív és negatív hatások aránya eltérő általánosságban is, valamint az egyes fogadóterületeken, hiszen azok jellege is befolyásolja, hogy mely hatások tudnak jobban érvényesülni. A gazdasági szempontokat tekintve elmondható, hogy a turizmus által indukált hatások nagyobb részt pozitívként jelentkeznek, a környezeti hatások között viszont sokkal nagyobb arányt képviselnek a negatív hatások. A társadalmi-kulturális hatások esetében pedig sokkal inkább a fogadóterület (desztináció) jellegétől függ, hogy a pozitív és negatív hatások milyen arányban vannak jelen. Megjegyzendő, hogy a turizmus (Magyarországon) nem egyforma intenzitással van jelen az

egy-egy desztinációkban az év folyamán, erőteljes szezonizációról beszélhetünk főként a vízparti területek esetében, mint például a Balaton térsége, így a hatások sem egyformán jelentkeznek egész évben. A következő rész röviden bemutatja a leggyakrabban előforduló gazdasági, környezeti és társadalmi-kulturális hatásokat.

Gazdasági hatások

A turizmusból származó közvetlen és közvetett bevételek mellett egyik legjelentősebb gazdasági hatás a munkahelyek teremtése, ami a legalapvetőbb területfejlesztési célnak tekinthető bármely desztináció esetében. A munkahelyteremtés egyben további fizetőképes kereslet megjelenését is hozza magával, valamint ez is hozzájárul az életminőség növekedéséhez (VANHOVE 2005, WALL – MATHIESON 2006). A turizmusnak köszönhetően új létesítmények valósulnak meg, amelyek ideális esetben nem csak a turisták igényeit szolgálják ki: például a szabadidős létesítmények, éttermek a helyi lakosság számára is vonzóak lehetnek. Jelentős hatás a turizmus által indukált infrastrukturális fejlesztés, beruházás, aminek szintén nem csak a turisták a haszonélvezői. A közlekedési és alapinfrastruktúra (csatornahálózat, telekommunikáció) fejlesztése szintén hozzájárul az életminőség növekedéséhez is.

A pozitív hatások mellett a turizmusnak olyan hatásai is megjelenhetnek, melyek kedvezőtlenül érintik a helyi lakosságot vagy a desztináció egészét. A terület iránt megnövekedett érdeklődés kihathat az ingatlanárakra, így az árak jelentős emelkedését eredményezi a turizmus, hiszen megnő a kereslet mind a magáncélna (nyaraló), mind a beruházási (turisztikai szolgáltatás létesítése) célra keresett ingatlanok iránt – ami a balatoni ingatlanpiac esetében bizonyítottan megmutatkozik. Egy 2018-as felmérés eredményei alapján Budapest után a Balaton térségét tartják legjobb helyszínnek befektetési ingatlanvásárlás céljából (RAFFAY – LŐRINCZ – HAJMÁSY 2018).

Az árak általános emelkedése is megfigyelhető a népszerű desztinációkban, mivel a kereskedők, szolgáltatók a turisták nagyobb költési hajlandóságához igazítják áraikat. Előfordulhat az is, hogy a turisták igényeire igazodva olyan termékek importja is szükségessé válik, amelyekre csak a helyi lakosság fogyasztása alapján turizmus nélkül nem lenne igény. A turistákra szabott

árak az is eredményezhetik, hogy a helyi lakosok nem tudnak bizonyos szolgáltatásokat igénybe venni azok ára miatt (bár sok helyen alkalmaznak a szolgáltatók kedvezményes árakat a helyi lakosság számára, hogy ne zárják ki őket bizonyos javak fogyasztásából).

Környezeti hatások

A turizmus a kulturális értékek mellett természeti értékek kiaknázására épít, így különösen fontos (lenne) a negatív környezeti hatások minimalizálása, bár ezek nem csak természeti környezetben érvényesülnek. Ezen a területen is találkozhatunk a turizmus pozitív hatásaival, mint például a turisztikai bevételek hozzájárulása környezetvédelmi vagy környezetbarát fejlesztésekhez, illetve a környezeti fenntarthatóságot segítő infrastruktúra kialakítása (látogatóközpontok).

Túlnyomó többségben alapvetően a turizmus negatív hatásai jelennek meg, jellegtől függően eltérő mértékben az egyes desztinációkban. A turisták ritkábban okoznak szándékosan kárt, bár szemetelés, vagy vandalizmus, azaz szándékos rongálás is előfordulhat, de sok esetben pusztán csak egy terület meglátogatásával, használatával, vagy ismerethiányból adódóan okoznak a turisták környezeti terhelést. Az erózió, a túlzott víz- vagy energiafogyasztás nem a rosszindulat megnyilvánulása, ahogy a zsúfoltság, közlekedési-parkolási gondok vagy a megnövekedett zajszint sem (MATHIESON – WALL 1982).

Társadalmi-kulturális hatások

Már a gazdasági hatások kapcsán említésre került, de a turizmusnak köszönhető életminőségi javulás társadalmi vonatkozásban is értelmezhető, mint pozitív hatás (MURPHY, 1985). A turisztikai népszerűségnek köszönhetően a desztináció presztízse, és ezáltal a helyiek büszkesége lakóhelyükre is növekedhet. Bizonyos hagyományok, tradicionális tevékenységek tovább élésében is segíthet a turizmus, hiszen turisztikai attrakcióként a desztináció kínálatát színesíthetik, de csak a helyiek érdeklődése hosszú távon nem tartaná fenn ezeket (például bizonyos kézműves tevékenységeket csak a helyi keresletre alapozva nem lenne gazdaságos végezni, de a turisták igényeinek kielégítésére készített termékeket helyi ajándéktárgyként árusítva már jövedelmező lehet a fazekas vagy egyéb mesterség folytatása). Pozitív hatásként említhető a helyiek nyelvtudásának

javulása is, ami olyan fogadóterületeken jellemző főként, ahol a külföldi turisták száma magas, és ahol nem az angol a hivatalos helyi nyelv, hiszen a globalizálódó világban a turisták kiemelkedően magas arányban beszélnek angolul.

A társadalmi-kulturális hatások kapcsán is igaz, hogy negatívumokkal is járhat a turizmus megjelenése vagy erős jelenléte egy desztináció életében. A helyi kultúra kommercializálódása, a hitelesség elvesztése tipikusan negatív társadalmi hatások (DOXEY (1975), az új, turisták által indukált fogyasztási szokások meghonosodása pedig háttérbe szoríthatja a helyi hagyományokat, így azok kommercializálódása mellett eltűnésük is előfordulhat (COLE, 2008). A bűnözés különböző formáinak megjelenése is tipikusan negatív társadalmi hatás. Amennyiben a negatív hatások kerülnek túlsúlyba, a helyi lakosság egy idő után másodrendű polgárnak érezheti magát lakóhelyén, és sok esetben ellentétek alakulhatnak ki a turisták és a helyi lakosok között (REISINGER, 2009).

A turizmus hatásainak vizsgálata jellemzően elsősorban a fogadóterület, kiemelten a helyi lakosság életminőségére gyakorolt hatásokra koncentrált, de az életminőség egyre hangsúlyosabb tényező az utazók szemszögéből is. A turizmusnak betudható zsúfoltság, zaj, szemetelés, de ugyanúgy az árak emelkedése és a bűnözés is negatívan hat az utazókra is, így a terület turisztikai vonzereje szempontjából is fontos a hatásokat vizsgálni. A népszerű desztinációkban megjelenik a második otthonnal (nyaralóval) rendelkező lakosság is, akik egy új kategóriát képeznek a helyi lakosság és az utazók mellett, akik egyszerre potenciális okozói és elszenvedői a turizmus gazdasági, természeti és társadalmi-kulturális hatásainak.

A hatásokat összegezve elmondható, hogy a turizmus áldás és átok is lehet egyszerre egy desztinációban, ezért a fogadóterület döntéshozóinak egyik fontos feladata a turizmus pozitív hatásainak erősítése és a negatív hatások minimalizálása.

Módszertan

Jelen tanulmány célja feltérképezni, hogy a helyi lakosság és a térségben második otthonnal rendelkezők véleménye szerint a turizmus hatására milyen mértékben jelentkeztek az egyes tényezők a településeken. A kutatás során vizsgált tényezők az alábbiak:

1. táblázat A turizmus hatásai

Gazdasági hatás	Társadalmi-kulturális hatás	Környezeti hatás
+ település elismertségének növekedése	+ jövedelem/életszínvonal növekedése	+ környezetvédelmi fejlesztések
+ a település anyagi helyzetének javulása	+ életminőség javulása	- közlekedési, parkolási gondok
- a település gazdasága erősen függ a turizmustól	+ dolgozók/itt élők nyelvtudásának javulása	- zsúfoltság, zaj
- szezonális	+ letelepedés, beköltözés (a turizmus miatt)	- szeméttelés, környezetszennyezés vandalizmus,
	- prostitúció, kábítószer, szervezett bűnözés	
	- ellentét a helyi lakosok és az üdülőtulajdonosok között	

Forrás: Szakirodalom alapján saját szerkesztés

A kutatás szempontjából fontos megjegyezni, hogy a Balatont és környékét a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) által meghatározott Balaton Kiemelt Fejlesztési Térségként a tanulmány, amely földrajzilag, turisztikailag és társadalmi identitásában jól körülhatárolható régió.⁵

A kérdőívet kitöltők jellemzői

A kutatás primer kérdőíves felmérésen alapul, amelyre 2019 június és szeptember között került sor. A megkérdezettek online vagy papír alapon tölthették ki a kérdőívet. A kérdőívet 357 fő töltötte ki összesen. A válaszadók nem szerinti megoszlását tekintve a kérdőívet többségében nők töltötték ki (62,7%) és 28,6% a férfi kitöltők aránya.

A kitöltők életkor szerinti megoszlását tekintve a többség (21,6%) a 46-55 év közötti korosztályba tartozik. Közel azonos arányban szerepelnek a 36-45 év közöttiek (20,2%) és a 26-35 év közöttiek is (19,3%). A mintában a legkisebb arányban az 56 évnél idősebb válaszadók vannak (12,6%).

A kérdőívet kitöltők településhez való kötődése szerint a válaszadók többsége (51,3%) helyi lakos, aki életvitelszerűen él a településen és/vagy ott dolgozik és tanul. A mintában szereplők 14,8%-a olyan helyi lakos, aki az adott településen él életvitelszerűen, de másik településen dolgozik vagy tanul. 26,1%-ot tesz ki azon válaszadók aránya, akik másodlagos otthonnal vagy

nyaralóval rendelkeznek a településen. Mindössze 7,8% azoknak az aránya, akik máshol élnek, de a Balaton régió valamely településén dolgoznak vagy tanulnak.

Eredmények

Elsőként a kérdőívet kitöltők véleménye, vagyis a választ adó 357 fő véleménye együttesen került elemzésre. A válaszadóknak egytől ötig terjedő skálán kellett értékelniük az egyes tényezők hatását (1 = egyáltalán nem érzékelhető a hatása, 5 = kiemelkedő a hatása). Amennyiben a válaszadó úgy vélte, hogy nem tudja megítélni valamely tényező hatását, abban az esetben üresen hagyhatta az adott tényezőhöz tartozó mezőt. Így elsőként egy táblázat segítségével áttekintésre kerül, hogy a mintában szereplő 357 főből hányan értékelték az egyes tényezőket (2. táblázat). Ennek segítségével képet kaphatunk arról, hogy mely paraméterek hatását tudják leginkább megítélni a kutatásban részt vevők.

A táblázat alapján elmondható, hogy a válaszadók többsége (86,8%) a környezetvédelmi fejlesztéseket értékelte. Ezt követi annak megítélése, hogy a település gazdasága erősen függ-e a turizmustól, valamint a zsúfoltság, zaj, szeméttelés, vandalizmus, környezet-szennyezés hatásának megítélése (86,3%). Szintén 300 fő felett volt azoknak a száma, akik a közlekedési, parkolási gondok hatását értékelték (85,2%).

2. táblázat Az egyes tényezőket értékelők száma és aránya

A vizsgált tényező megnevezése	A kérdésre válaszolók száma (fő)	A kérdésre válaszolók aránya (%)
jövedelem/életszínvonal növekedése	280	78,4
életminőség javulása	291	81,5
település elismertségének növekedése	296	82,9
a település anyagi helyzetének javulása	292	81,8
környezetvédelmi fejlesztések	310	86,8
a település gazdasága erősen függ a turizmustól	308	86,3
szezonáltság	293	82,1
dolgozók/itt élők nyelvtudásának javulása	259	72,5
ellentét a helyi lakosok és az üdülőtulajdonosok között	287	80,4
letelepedés, beköltözés (a turizmus miatt)	271	75,9
zűfolttság, zaj, szemetelés, vandalizmus, környezet-szennyezés	308	86,3
prostitúció, kábítószer, szervezett bűnözés	273	76,5
közlekedési, parkolási gondok	304	85,2

Forrás: Saját szerkesztés

A következőkben a kutatás eredményei kerülnek bemutatásra. Elsőként *egyösszefoglaló ábra* (1. ábra) segítségével kerül bemutatásra az egyes tényezők hatása. A válaszadók az egyes tényezők hatását egy 5-fokú skálán értékelték. Az 1. számú ábrán jól látható, hogy az egyes tényezők hatását, hogy értékelték a válaszadók. 1-2-es értékelés azt mutatja, hogy a válaszadók hány százaléka véli úgy, hogy a tényezőnek legkevésbé érződik a hatása, míg a 4-5-ös értékelés azt jelzi, hogy a kérdőívet kitöltők hány százaléka szerint érezhető leginkább ezeknek a hatása.

A megkérdezettek véleménye szerint *leginkább a szezonáltság érzékelési hatását (62,1%) a válaszadók szerint*. Ezt követi a település elismertségének növekedése (48,2%) és az életminőség javulása (43,3%). *Ugyanakkor, viszonylag sokan említették a közlekedési, parkolási gondokat is (41,8%).*

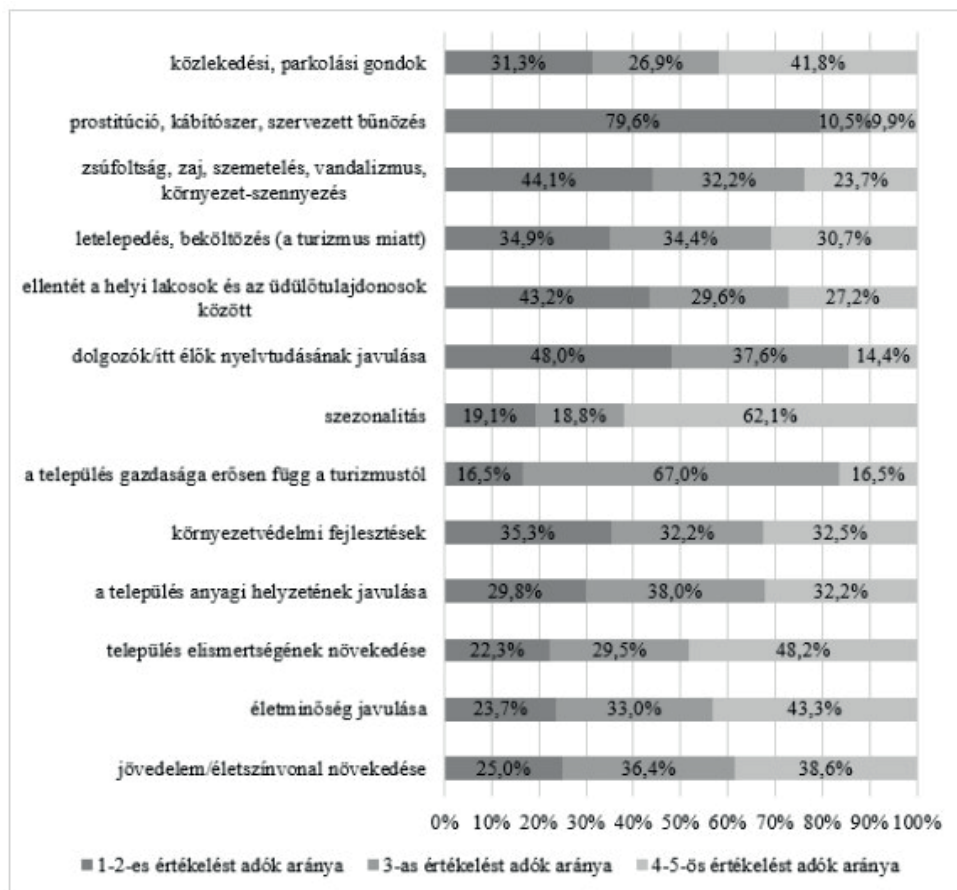
A válaszadók 1-es és 2-es értékelése mutatja, hogy véleményük szerint ezeknek a tényezőknek a hatása érződik legkevésbé az adott településeken. A válaszadók úgy vélik, hogy a felsorolt tényezők közül *legkevésbé a prostitúció, kábító-*

szert, szervezett bűnözés (79,6%) érzékelési hatását. Ezt követően a válaszadók többsége úgy értékelt, hogy a lakosság/itt dolgozók nyelvtudása nem javul annak ellenére, hogy a települések többségének gazdasága erősen függ a turizmustól. *Ugyanakkor a kutatásban részt vevők szerint nem jellemző a zűfolttság, zaj, szemetelés, vandalizmus, környezet-szennyezés (44,1%) és a helyi lakosok, valamint az üdülőtulajdonosok közötti ellentét sem (43,2%).*

Tovább boncolgatva a kapott válaszokat, keresztábrák elemzéseinek segítségével a kutatás rávilágít arra, hogy mely tényezőket hogyan értékelték a helyi lakosok, illetve a nyaralótulajdonosok, vagyis akik második otthonnal rendelkeznek a térségben (2. ábra).

Az elemzések azt mutatták, hogy a helyi lakosok legkevésbé a prostitúció, kábítószer, szervezett bűnözés hatását érzékelik (44,7%). 27% válaszolta, hogy a lakosság nyelvtudásának javulását nem érzékeli. Ugyanakkor a helyi lakosok véleménye szerint nem érzékelési hatását a helyiek és üdülőtulajdonosok közötti ellentét sem (24,4%). A helyi lakosok 23,3%-a véli úgy, hogy

1. ábra Az egyes tényezők hatásának értékelése

Forrás: Saját szerkesztés: Saját szerkesztés

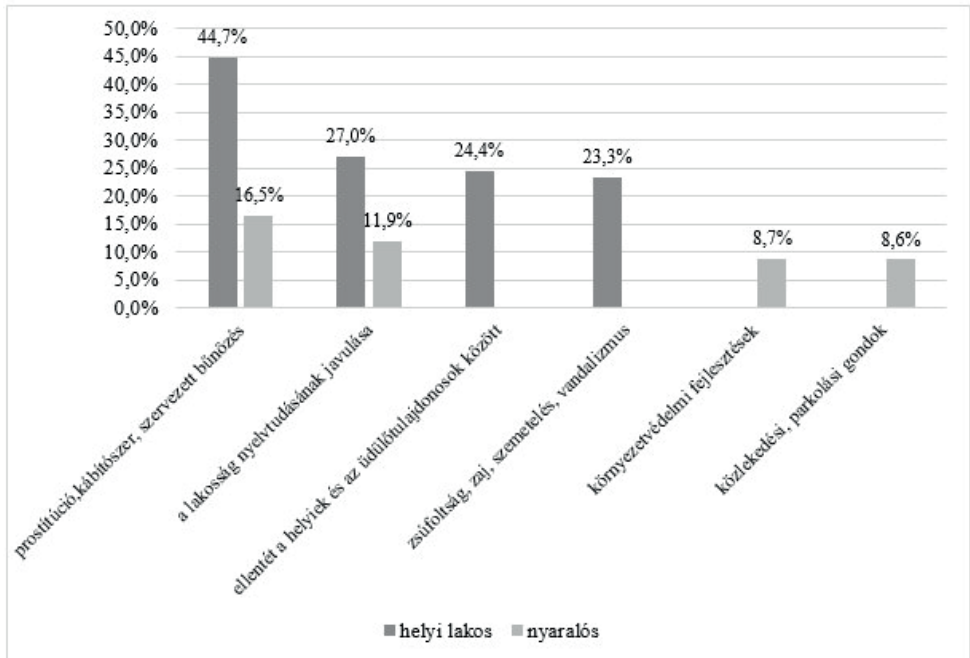
a zsúfoltság, zaj, szeméttelés, vandalizmus, környezet-szennyezés sem jellemző.

A nyaralótulajdonosok listáján is a prostitúció, kábítószer, szervezett bűnözés, valamint a lakosság nyelvtudásának javulása szerepel az első két helyen, mint azon tényezők, amelyeknek a legkevésbé érezhető a hatása véleményük szerint. A második otthonnal rendelkezők ugyanakkor nem érzékelik a környezetvédelmi fejlesztéseket, valamint a közlekedési parkolási gondokat sem.

Mindezek mellett elemzésre került az is, hogy az egyes csoportok véleménye szerint melyek azok a tényezők, amelyek erősen érzé-

keltetik a hatásukat. Itt a helyi lakosok többsége a szezonalitást emelte ki (32,1%) (3. ábra). Emellett a település elismertségének növekedését is nagymértékben tulajdonítják a turizmusnak (25,3%) és ezzel párhuzamosan az életminőség javulását is (23,7%). A nyaralótulajdonosokkal ellentétben a helyiek a turizmus erősödésének köszönhetően közlekedési, parkolási gondokkal is szembesülnek (23,7%). A térségben második otthonnal rendelkezők is hasonló sorrendet állítottak fel, mint a helyi lakosok. Az ő esetükben azonban a közlekedési, parkolási gondok helyett a letelepedés/beköltözés (10%) jelenik meg a

2. ábra Tényezők, amelyeknek hatását legkevésbé érzékelik a helyi lakosok és a nyaralósok

Forrás: Saját szerkesztés

képzeletbeli dobogó harmadik fokán, mint a turizmus következménye.

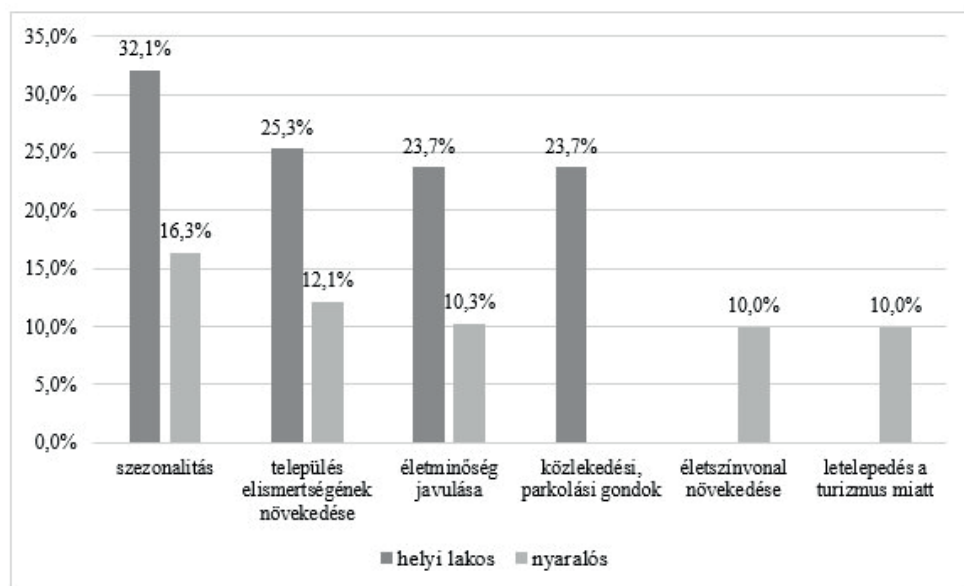
Összegzés

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a turizmus által indukált hatások hogyan jelennek meg a Balaton térségben élő helyi lakosok és a második otthonnal rendelkező lakosság szerint. A válaszokat aszerint is vizsgáltuk, hogy van-e különbség a helyi lakosság és a második otthonnal rendelkező kitéltők között a hatások megítélésében. Összességében elmondható, hogy a helyi lakosság és a második otthonos válaszadók véleménye alapján a turizmus számos pozitív hatása érzékelhető a Balaton térségében, és bár megjelennek negatív hatások is, ezek kevésbé jellemzőek a vizsgált térségben. A pozitív hatások közül elsősorban a település elismertségének javulását és az életminőség növekedését tartották érzékelhetőnek mindkét csoport válaszadói, melyek tipikusan gazdasági és társadalmi hatásként jelennek meg egy desztinációban. A vizsgált terü-

let jellegéből adódóan a szezonalitást erőteljesen érzékelik a válaszadók. Emellett megállapítható, hogy a potenciális negatív környezeti ártalmakat (zaj, zűfoltosság, vandalizmus, környezetszennyezés), ahogy a helyiek és a turisták közötti ellentéteket sem tartották jellemzőnek sem a helyi, sem a nyaralótulajdonos válaszadók. A közlekedési-parkolási gondokat viszont egyértelműen érzékeli a helyi válaszadók, míg a nyaralótulajdonosok ezt nem tekintik problémának.

A kapott válaszok alapján kirajzolódó kép kifejezetten pozitív, hiszen a megkérdezettek kevésbé érzékelik a turizmus jellemző negatív hatásait, így a célterületek döntéshozóinak nem szükséges a jelenleginél több hangsúlyt fektetniük a zaj, szennyezés, vagy a bűnözés különböző formáinak megfékezésére. Annál inkább foglalkozniuk kell a parkolással és közlekedéssel összefüggő problémákkal, amik a felmérés alapján zavarják a helyi lakosságot. Mivel ezeket a problémákat első sorban a helyi lakosságot képviselő

3. ábra Tényezők, amelyeknek hatását leginkább érzékelik a helyi lakosok és a nyaralósok

Forrás: Saját szerkesztés

válaszadók érzékelik, hasznos lenne a települések vezetőinek lakossági fórum keretében is megvitatni a lehetséges megoldásokat, hogy a legtöbbszámára elfogadható megoldással tudják ezeket a problémákat orvosolni. A helyi lakosságot előtérbe helyező intézkedések, például csak lakók számára engedélyezett behajtás bizonyos utcákba, illetve parkolásra kijelölt területek kijelölése segíthet ezen negatív hatás kezelésén. A turisztikai céllal végrehajtott fejlesztések pedig a helyiek életminőségének a javulásához is hozzájárulnak, így ezen tevékenységek pozitív gazdasági hatást gyakorolnak a helyi lakosságra, és ezzel egy időben szintén pozitív társadalmi hatást idéznek elő mind a helyi lakosságra, mint a turistákra.

RAFFAY-DANYI ÁGNES-HAJMÁSY GYÖNGYI

Köszönetnyilvánítás

Jelen publikáció/kutatás az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap társfinanszírozása által biztosított forrásból az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosítójú „Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek” című projekt keretében jött létre.

Irodalomjegyzék

COLE, Stroma: Tourism, Culture and Development: Hopes, Dreams and Realities in East-Indonesia. (2008) Bristol: Channel View Publications

DOXEY, George: „A causation theory of visitor-resident irritants: methodology and research inferences and in the impact of tourism” in Sixth Annual Conference Proceedings of the Travel Research Association (1975) pp. 195-198

FLETCHER, John, FYALL, Alan, GILBERT, David, and WAHNHILL, Stephen Tourism: Principles and Practice. 6th Edition, (2017) Harlow: Pearson Education

MATHIESON, Alister - WALL, Geoffrey: Tourism: Economic, Physical and Social Impacts. (1982) London: Longman

MURPHY, Peter E.: Tourism: A Community Approach. (1985) London: Routledge

PUCZKÓ, László – RÁTZ, Tamara: A Turizmus hatásai (2005) Aula, Budapest

RAFFAY, Ágnes – LŐRINCZ, Katalin – HAJMÁSY, Gyöngyi: A Balaton mint élettér és mint második otthon. Konferencia előadás, „Út a

XXI. Századba Országos Turizmus Konferencia, Győr, 2018. november 16.

REISINGER, Yvette: International Tourism: Cultures and Behaviour. (2009) Oxford: Butterworth-Heinemann

SULYOK, Judit – KISS, Kornélia: A magyarországi turizmus szezonálitása, 2000-2004. = Turizmus Bulletin X. évfolyam, 1. szám, (2006) pp.57-70.

SULYOK, Judit – MESTER, Tünde: A turisztikai desztinációk szezonálitása. = Turizmus Bulletin XVI. Évfolyam, 3-4. szám, (2014) pp.85-92.

VANHOVE, Norbert: The Economics of Tourism Destinations. (2005) Oxford: Elsevier

WALL, Geoffrey – MATHIESON, Alister: Tourism: Change, Impacts and Opportunities. (2006) Harlow: Pearson Education

Internetes források

Századvég Gazdaságkutató Zrt.: Balatoni fejlesztések értékelése (2016)<https://www.palyazat.gov.hu/download.php?objectId=71203>

KSH (2018): Helyzetkép a turizmus, vendéglátás ágazatról, 2018. www.ksh.hu,

A turizmus eredményei Magyarországon

<https://mtu.gov.hu/cikkek/a-turizmus-eredmenyei-magyarorszagon>

A magyarországi kereskedelmi szálláshelyek 2018-as főbb eredményei

https://mtu.gov.hu/documents/prod/Kereskedelmi_szallashelyek_adatai_2018.pdf

Balaton Kiemelt Fejlesztési Térség területe

https://www.balaton Tipp.hu/balatoni_hirek/balatoni-kiemelt-turisztikai-terseg-avagy-ki-fer-hozza-a-mezesbodonhoz/

Utazási trendek 2020-ra

<https://turizmus.com/utazas-kozlekedes/utazasi-trendek-2020-ra-1167773>

Abstract

After Budapest, Lake Balaton is the second most popular destination in Hungary, visited by millions of domestic and international tourists each year. Due to the development and popularity of tourism, the positive and negative impacts of the sector are significant in the region. The present study aims to explore the impact of these factors from the local residents' and the second home owners' point of view. Based on the results, tourism significantly contributes to the recognition of the settlement and to the improvement of the quality of life of the local residents. However, tourism is also characterized by strong seasonality. The potential negative social impacts of tourism, such as prostitution, drug abuse and crime are not felt by the respondents. Local people have highlighted parking problems as a negative impact, while second home owners observed moving into and settling down in the area as more typical than the other respondent group.

Keywords: Balaton, impacts of tourism, second home

Szerzők elérhetősége: Raffay-Danyi Ágnes, raffay.agnes@gtk.uni-pannon.hu,

Hajmásy Gyöngyi, PhD hallgató, Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Turizmus Intézeti Tanszék; hajmasy.gyongyi@gtk.uni-pannon.hu

Jegyzetek

1. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jeltur/jeltur18.pdf>

2. <https://mtu.gov.hu/cikkek/a-turizmus-eredmenyei-magyarorszagon>

3. https://mtu.gov.hu/documents/prod/Kereskedelmi_szallashelyek_adatai_2018.pdf

4. <https://www.palyazat.gov.hu/download.php?objectId=71203>